

Kertész

Nagypapáék góréjában élt Kertész. Így hívtuk. Úgy nézett ki, mint egy növény. Csupa bütyök volt, mint egy túlburjánzott bonszaj, képtelen helyeken nőttek a bütykei, az orrán, a nyakszirtjén, az állán. Ezekről a körvonala ellenfényben girbegurba volt. Így mondta mama, girbegurba, mint a szentbékállai kötenger. A nagyszüleim háza egy régi temetőre épült, ez akkor derült ki, amikor felásták a hátsókertet, és emberi csontok fordultak ki a földből. Nagymama szerint ott kapaszkodhatott ki kacsos végtagjaival a Kertész.

Az arca hűvevő kancsókára emlékeztetett. Itt fogok élni örökké, mondta nagyapámnak, nem tehetsz ellene. Ha nem akard, hogy menten kiszívjam belőled az életet, és szeretnéd, hogy teremjen a kerted, akkor kétnaponta megetetsz. Papa nem ijedt meg. Dehogynem ijedt meg, az ásó nyele is alig bírta megtámasztani. Ennél a résznél mama mindig vitatkozott. Mivel lakathatnálak jól, te Pajor-féreg, kérdezte Kertésztől nagyapám. Amikor a nap árnyékot vet a kertre, akkor hozd eléem az egereket, amiket a macska fogott, az egérürüléket lapátold egy cserépbe, és hozd eléem azt is.

Így történt, hogy papa minden második nap, délelőtt és alkonyatkor Kertész elé vitte az egereket, külön cserépben az ürüléküket. Kertész tölcseralakú szájával elszopogatta őket szőröstől, bőrostól, egérszarostól. Azokat szerette a leginkább, amik lélegeztek. Addig cincogott nekik, amíg a lelegevenebbek is önként öngyilkosságba vonultak. Mama szerint az volt a leggusztustalanabb, amikor a mocorgó egérfarkincák kilógtak a tölcserájából, mint egy sokágú nyelv. Ugyanakkor Kertész rajongott a növényekért, ha úgy ítélte meg, hogy egy virág más kertjében szenved, inkább magával vitte azt. Ezt a legtöbben lopásnak, rongálásnak tartották, de egyik kárvallottja sem merte szóvá tenni. Egy idő után a gyümölcsös mögött valóságos erdő sarjadt, Kertész menekítettjei még a telek végét jelző kerítést is benőtték.

Nagyapám kertje Kertész felbukkanásának első napján kivirult, a facsemeték aggastyánokká nőttek, az eperfáról húsos eprek csüngtek, az almafákon ragyogtak a piros almák, a körtefákon pacsirtakörte nőtt, ropogós salátaösvények nyíltak, dinnyék kuporogtak a földön, sárga- és fehérrépák kukucsáltak zöld loboncuk alatt. Ettől fogva ebben a kertben nem számított, milyen évszak van, valamennyi idény zöldsége, gyümölcse egyszerre termett meg. Papa embereket vett fel a termés leszedésére, mama meg eladta a betakarítást mind egy szálíg a piacon. Ország-világ a kert csodájára járt, a tengerentúlra is rendeltek tőlünk, mesélte az öreg. Mit a tengeren, minden vízeken túlra is, kontrázott mama. Kertész csak engem rémített meg, úgy tűnt, senki mást nem zavar a jelenléte.

Azelőtt a góréban játszottunk a kukoricacsutkákon a szomszédgyerekekkel, miután Kertész beköltözött oda, úgy őrizte a kast, mint egy méhkirálynót a legjobb katonája, a közelébe se mehettünk. A kotárka végében, a legnagyobb tengerirakás alatt rejtegethet valamit, súgta meg mama. Lopózz be oda, amikor a hátsókertben egereszik, lesd meg a titkát, biztatott. Így is tettem. Amikor Kertész vacsorázni ment, egy elemlámpával bemásztam a góréba. Az elejében alig akadt kukorica, mind

a végében tornyosult, egy egész hegyet kellett megmásznom, a zseblámpa fényében csakúgy szállt a por. Hiábavaló volt minden óvatosságom, mert a tengeri lavinaként zúdult le, csúszott ki alólam, a világítás kiesett a kezemből, egészen a góré ajtajáig gurult. Levegőt venni is elfelejtettem, amikor a zseblámpa fényében megjelent Kertész. Úgy nézett ki, mint egy óriási, sárból kifordult gyökér. Felém nyújtózott. Nem mozdultam. Egy párdúc gyorsaságával mellettem termett, mielőtt megragadhatott volna, kiugrottam a góréból. Befutottam a házba.

Egyszer aztán, amikor annyira meleg volt, hogy a góréban szinte kipattogtak a kukoricák, Kertész eltűnt. Senki nem tudta hová lett. Nem jön vissza, mondta papa. Már miért ne jönne, vitatkozott mama. A saláták elrohadtak a kertben, az almafa fonnyadt almákat terem, mondta nagyapám. Ekkor eszembe jutott. Kiszaladtam a góréba, szinte átfúrtam a kukoricahegyet, míg hozzá nem fértem a kas hátsó részéhez, onnan dobáltam hátra a kukoricákat, a szemeim radarként pásztázták a padlót Kertész titka után. Nem találtam mást csak két zacskó búzafű vetőmagot, meg egy írást a búzafülé készítésének lépéseiről.

Ez is megtörtént

Apám mindig pontyra ment. Én meg mentem vele. A szürke Bora megtelt szákkal, pontymatraccal, federekkel, etetőanyaggal, kádnyi vödöröket vittünk az aznapi fogásnak. A tó, ahova horgászni jártunk, a világ végén volt, kint a szikesen. Sziki-tó. Körülötte aranylott a nádas, sásösvények szeletelték a vizet, ezekben szárcsák, vöcskők, vízi tyúkok költöttek. Mindegyiket ismertük, név szerint, már a csőrük villanásából tudtuk, mikor melyik közeledik felénk. A pontyok átúsztak a tó túlfelére, amikor megérkeztünk. Apám a bottartókat szúrta a földbe, az etetőanyagot keverte be, a botokat csalizta, és abban reménykedett, hogy halak rajzanak a stégünk körül.

A horgászat férfi multság, a férfi multságához sör dukál. Amikor minden megvolt, a csali bedobva, a botok a tartón, a beetetés pipa, apám két kempingszéket nyitott szét, az egyiket nekem, a másikat magának. A kempingszékről még nem ért le a lábam. Szisszent a Borsodi, nekem meg a kóla. Ilyenkor apám úgy tett, mintha legalább olyan nehéz lenne halat fogni, mint gondolattal tárgyakat mozditani. Csak ült, nézte a spiccet, kortyolt, várt, nézte, kortyolt, várt, nézte. Én hasonlóképp. Annyi különbséggel, hogy amikor ő a harmadik sört szisszentette, akkor én még az első kólám szénsavtalan maradékánál jártam, és amíg az ő szemében már mozgott a spicc, az enyémben meg se mozdult. Az egyik ilyen alkalommal történt a felavatásom, apám megengedte, hogy megkóstoljam a sört. A szikesen aznap sivatagi meleg volt, három délibábon is átgázoltunk a Borával, mire a tóhoz értünk. Miután minden szükséges kelléket kipakoltunk, és a csalik a felszín alatt várták a pontyokat, apám kinyitotta a hűtőládát, a hideg doboz égette a tenyerem, a szám még jobban kiszáradt, annyira vágytam egy aranylós kortyra. Ekkor apám megengedte, hogy egyet, de csak egyet nyeljek a sörből. Annyira hideg volt az ital, hogy először semmilyen ízt nem éreztem, aztán valahol a lábszag és az ammónia között utolérték az élményt az izlelőbimbóim. Köhögtem, prüszköltem, köptem, próbáltam kiüzni a számból a keserűséget. Apám

nevetett, azt mondta, még nem vagyok férfi, ha az leszek, ízleni fog, addig meg hagyjuk annyiban a kóstolgatást.

A tónál máshogy teltek a percek, mint máshol. Látszólag semmi nem történt, csak ültünk ott, közben az idő sűrűre főtt a napon, mint a tiszai halleves. Apám évekké lett fiatalabb, én ugyanannyival idősebb. Délre már egy gyerek szundikált mellettem, a lábaim egyszer csak leértek, anélkül tudtam felállni a székből, hogy előre kellett volna csúsznom benne. Ekkor megmozdult a spicc, végre én is láttam, felráztam apámat, mondtam neki, hogy egy kapitális ponttyal kell megküzdenünk, hozza a szákot, majd én fárasztom a halat. Apám szeméből nehezen ment ki az álom, úgy nézett rám, mintha nem ismerne meg, a botra meg úgy, mintha életében nem látott volna még pecát. Ahelyett, hogy a szákkal bajlódott volna, a hűtládában kotorászott. Ki itta meg a söröket, kérdezte. Amíg aludtál öntöttem belőle a halaknak, hátha az idecsalogatja őket, mondtam. Látod, így is lett, tettem hozzá, és nem néztem apámra, mert közben a nyeletővel próbáltam féken tartani a pontyot.

Micsoda remek horgásztrükk, csettintett a nyelvével apám, akármelyik hal itta meg a sörömet, azzal most biztosan forog a tó. Akkor jöttem rá, hogy apám se tévedhetetlen, mert az a tó velem forgott egyedül.

